

Addendum lokale aanpak gemeente Maastricht.

1. Inleiding:

Dit addendum vormt een aanvulling op het regionaal uitvoeringsplan en fungeert als het lokale fundament voor het bredere Beleidsplan Preventie en Handhaving binnen de gemeente Maastricht. Voortbouwend op de vier RIVM-pijlers (Voorlichting en Educatie, Signalering en Ondersteuning, Sociale en Fysieke Omgeving, Regelgeving en Handhaving) en de in de overkoepelende tekst geschetste kaders, richt dit addendum zich specifiek op de unieke context, uitdagingen en kansen van Maastricht op het gebied van preventie en de handhaving van alcohol- en middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen. Het beoogt een lokaal accent in het uitvoeringsplan te initiëren dat effectief inspeelt op deze specifieke Maastrichtse realiteit, de lokale verschillen adresseert en de overkoepelende beleidsdoelen concretiseert.

2. (Lokaal - Maastricht) - pijlers:

De gemeente Maastricht neemt aanvullende maatregelen onder twee pijlers om het beleid verder te versterken en de leefbaarheid voor inwoners te verbeteren. Dit document vertaalt wat deze aanvullende maatregelen concreet betekenen voor onze inwoners.

Pijler Voorlichting en Educatie:

Voorlichting en educatie is een belangrijke pijler in het voorkomen en verminderen van middelengebruik onder jongeren. Door middel van gerichte voorlichting en educatie voorzien we jongeren van juiste informatie, kritische denkvaardigheden en inzicht in de risico's van middelengebruik.

Gerichte maatregelen:

- Verbreiding van de doelgroep: In Maastricht zal het preventiebeleid zich, in lijn met het lokale besluit voorkomend uit een ingediend amendement¹, reeds in de periode 2025-2028 richten op jongeren tot en met 23 jaar. Deze aanpak kenmerkt zich in de interventies die al reeds worden uitgevoerd (zie bijlage 1 van het regionaal uitvoeringsplan voor gericht interventies).
- Gedragcomponenten:
Waarom grijpen jongeren naar middelen? Die vraag verdient aandacht. Maastricht erkent het belang van begrijpen vóór bestrijden. Door inzicht te krijgen in hun beweegredenen of het nu groepsdruk, stress of experimenteren is kunnen we gerichte oplossingen bieden en jongeren ondersteunen in gezonde keuzes. Inzetten op de mentale gezondheid van onze jongeren is van groot belang. Samen bouwen we aan een toekomst waarin jongeren sterk in hun schoenen staan, zonder afhankelijkheid van middelen. Daar gaan we op inzetten door middel van interventies (zie bijlage 1 regionaal uitvoeringsplan Preventie en Handhaving voor meer informatie).
- Lokale focus in voorlichting en milieueffecten: Bewustwording van de milieueffecten² van middelengebruik is van belang. Daarom gaan we in de komende beleidsperiode met uitvoerders van interventies in gesprek. Zo onderzoeken we hoe zij, binnen hun reguliere werkzaamheden, aandacht kunnen besteden aan de impact van middelengebruik op het milieu. Een interventie zoals Helder op school biedt al een mooie kans om dit bewustzijn te vergroten.
- Maastricht maakt zich zorgen over het rook- en vapedrag van jongeren. Als gemeente willen we dat jongeren gezond en sterk opgroeien, zonder de schadelijke gevolgen van roken en vaperen. Deze gewoonten brengen gezondheidsrisico's met zich mee, verslaven en kosten onnodig veel geld. Bovendien dragen ze bij aan milieuvervuiling en passen ze niet bij een duurzame toekomst. Vanuit Porta Mosana kwam het verzoek om rookvrije zones tegels aan te brengen rondom de school. Hier gaan we als gemeente de school in faciliteren. Verder onderzoeken we of dit verzoek ook ligt bij andere scholen. We gaan hier het gesprek over aan.

¹ PvdA. (2025). Amendement: Verhogen leeftijd doelgroep preventiebeleid van 18 naar 23 jaar. Opgevraagd van <https://maastricht.parlaeus.nl/>.

² Partij voor de Dieren. (2025). Motie: Bewustwording over de schadelijke gevolgen van middelengebruik voor milieu en natuur. Opgevraagd van <https://maastricht.parlaeus.nl/>.

Pijler Regelgeving en Handhaving:

De nalevingsgrens in Maastricht voldoet momenteel niet aan de gewenste normen. Daarom zetten we ons de komende beleidsperiode actief in om dit te verbeteren. Door intensieve samenwerking en gerichte strategieën werken we toe naar een Maastricht waarin naleving van regels niet slechts een streven is, maar een vast onderdeel van de leefomgeving. Zie bijlage 1 voor plan van aanpak om de nalevingsgrens in Maastricht te verhogen.

3. Financiën:

De financiële middelen voor deze aanvullende interventies/maatregelen vallen binnen de bestaande budgetten.

Tabel 1 Regulier middelen GGZ- preventie waaruit gedeeltelijk verslavingspreventie gefinancierd wordt.

Reguliere middelen Verslavingspreventie	2025	2026	2027	2028
Gehele beschikbare Budget – 570610505 GGZ-Preventie. (Een gedeelte van dit budget gaat naar verslavingspreventie)	€660.130	€660.130	€660.130	€660.130
Verslavingspreventie	€382.160	€382.160	€382.160	€382.160

Belangrijk om te vermelden dat subsidies vanuit dit beleidskader onderdeel uitmaken van het voorstel om invulling te geven aan de taakstelling subsidies Sociaal Domein door verlaging van de beïnvloedbare subsidies professionele instellingen vanaf 2026. Hierdoor kunnen de bovengenoemde bedragen in tabel 1 in de toekomst mogelijk afwijken.

Daarnaast zullen aanvullende SPUK-gelden van €35.000 uit het GALA-programma worden ingezet om specifieke maatregelen te ondersteunen. Hiermee wordt een solide financiële basis gecreëerd zonder dat extra middelen buiten het bestaande kader noodzakelijk zijn.

4. Ten slotte:

Dit lokaal addendum initieert een proces dat resulteert in een preventie- en handhavingsbeleid dat niet alleen voldoet aan de regionale kaders en de RIVM-pijlers, maar ook optimaal is afgestemd op de specifieke context en de behoeften van de gemeente Maastricht, met een duidelijke focus op de lokale verschillen en uitdagingen.

Bijlage 1: Programma's & Interventies gericht op uitbreiding leeftijdsgroep inzake preventie en mentale ondersteuning van onze jongeren.

Interventies preventie	Beschrijving van de interventie(s)
Mental Health First Aid (MHFA) Jeugd	Voor de mentale gezondheid en de ontwikkeling van jongeren is de steun van volwassenen een belangrijke beschermende factor. Met een wetenschappelijk bewezen effectieve training vergroten volwassenen hun kennis over psychische aandoeningen bij jongeren en leren ze signalen van (beginnende) mentale klachten herkennen. Er wordt daarbij geoefend om het gesprek hierover aan te gaan met een jongere bij wie mentale klachten worden vermoed, maar ook hoe te handelen als hij of zij in een crisis verkeert. Met de geleerde kennis en vaardigheden kunnen de volwassenen echt het verschil maken in het leven van iemand die het psychisch moeilijk heeft.
Chatten met een preventiewerker	Als (groot)ouders, leerkrachten of anderen in de omgeving van een jongere zich zorgen maken over diens mentale gezondheid, dan kunnen ze anoniem met een preventiemedewerker chatten. De preventiemedewerker biedt een luisterend oor, maar ook laagdrempelige tips en kan, indien noodzakelijk, doorverwijzen naar een praktijkondersteuner van de huisarts. Op deze manier krijgt het netwerk/steunsysteem van de jongere ondersteund op een laagdrempelige manier antwoorden op vragen over mentale gezondheid van jongeren.
Leer te durven (Friends Resilience) (8 – 12 jaar)	Leer te durven (gebaseerd op het Vriendenprogramma) is een 8-weeks programma, waarbij kinderen werken aan een <i>growth mindset</i> , waarbij ze piekeren en angsten de baas worden, weerbaarder worden, stress en spanningen aanpakken en emotionele veerkracht opbouwen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van cognitief-gedragstherapeutische principes en ontspanning. Aan de hand van een stappenplan leren de deelnemers met concrete situaties om te gaan.
Head Up (Friends Resilience) (13-17 jaar en 18-23 jaar)	HeadUp (gebaseerd op het Vriendenprogramma) is een 8-weeks programma, dat jongeren helpt bij het ontwikkelen van veerkracht en vaardigheden om, op een effectieve manier, situaties die moeilijk zijn en angst of stress oproepen aan te pakken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van cognitief gedragstherapeutische principes en ontspanning. Het programma geeft tieners handvatten om met groepsdruk om te gaan en eigenwaarde te versterken en tevens hun eigen identiteit te leren kennen. Daarnaast geeft HeadUp tools om somberheid, piekeren en angsten de baas te worden. Aan de hand van een stappenplan leren de deelnemers met concrete situaties om te gaan. Onderdeel van het programma is een ouderavond, met uitleg over HeadUp en het doel om ouders te betrekken bij het werken aan de individuele doelen van hun kinderen. Het programma kan zowel in de wijk als op school worden uitgevoerd.
Angst de Baas (24+ jaar)	Angst de Baas leert de deelnemer hoe u om te gaan met angstgevoelens en deze een minder belemmerende rol in het leven te laten spelen. De training maakt de deelnemer er van bewust dat iedereen in een bepaalde mate angstklachten ervaart

	en is gericht op het verkrijgen van kennis over angst bij en inzicht in het eigen klachten. Het accent van de training ligt op het op aanleren van vaardigheden om angstklachten onder controle te krijgen. In de training wordt gebruik gemaakt van huiswerkopdrachten. Thuis oefenen is nodig omdat de klachten zich juist buiten de trainingsruimte, in het dagelijks leven, voordoen. Bij iedere bijeenkomst is er voldoende gelegenheid om ervaringen met de trainers en andere deelnemers te delen.
<i>In de put, uit de put (24+ jaar)</i>	De training <i>In de put, uit de put</i> leert de deelnemer vaardigheden om de stemming te verbeteren, minder te piekeren en meer te ontspannen. De deelnemer kan daarmee de draad weer oppakken bij aanhoudend verdriet en kan omgaan met gevoelens van somberheid. De training normaliseert het feit dat negatieve emoties op zichzelf erbij horen en geen mentale ziekte zijn. De deelnemer wordt bewust dat er niets mis is met hem of haar, maar dat negatieve gevoelens horen bij een bepaalde situatie of gebeurtenis. De training richt zich op vaardigheden om hierin niet te blijven vastlopen, maar er te ontspannen, anders erover te denken, assertief erop te reageren en met de stress ervan te leren omgaan. De training is gebaseerd op de principes van sociaal-lernen-therapie en cognitieve gedragstherapie en is bedoeld voor mensen met milde depressieve klachten. In de training wordt gebruik gemaakt van huiswerkopdrachten. Thuis oefenen is nodig omdat de klachten zich juist buiten de trainingsruimte, in het dagelijks leven, voordoen. Bij iedere bijeenkomst is er voldoende gelegenheid om ervaringen met de trainers en andere deelnemers te delen.
<i>Happyles</i>	Happyles is een <i>stepped care</i> aanbod van vier klassikale lessen ter bevordering van welbevinden en geluk, en om depressieklachten te voorkomen bij jongeren tussen 13 en 25 jaar in het VO en mbo. Tijdens de offline introductieles gaan de leerlingen met elkaar in gesprek over geluk en gelukkig zijn, over taboes en vooroordelen en over wat geluk voor hen persoonlijk betekent. Tijdens de online lessen maken de deelnemers onder andere de Happylestest. Dat is een online vragenlijst over depressie en welbevinden, waarmee zij kunnen uitvinden hoe gelukkig zij zijn. Verder komen thema's aan bod als: waar leerlingen gelukkig en minder gelukkig van worden, de invloed van denken en doen op het gevoel, contact met anderen, oplosbare en onoplosbare problemen en toekomstdromen. De laatste les is offline en gaat, naast herhalingen uit de voorgaande lessen, over de samenhang tussen gedachten en gevoelens, en inzichten in denkfouten en helpende gedachten. Na afloop vindt met iedere leerling een adviesgesprek plaats. Wanneer de leerling minder lekker in zijn of haar vel zit, of als er andere vragen of zorgen zijn, wordt dit in samenwerking met school opgevolgd. Eventueel vindt een doorverwijzing naar passende hulpverlening plaats

Bijlage 2 Plan van Aanpak³: Pijler Regelgeving en Handhaving - Gemeente Maastricht

Doelstelling: De naleving van regelgeving in Maastricht, in het bijzonder met betrekking tot jeugd en Alcoholwet, significant verbeteren, zodat dit een integraal onderdeel wordt van de leefomgeving in de stad.

Onderbouwing en Activiteiten: De huidige nalevingscijfers in Maastricht zijn ontoereikend. Daarom zetten we in op een intensieve samenwerking en gerichte strategieën om dit te verbeteren. De aanpak richt zich op een versterking van de capaciteit en expertise van handhavers, gecombineerd met structurele controles en preventieve initiatieven.

Versterking BOA-capaciteit Jeugd:

- Uitbreiding van het huidige team van twee jeugd-BOA's binnen Thor Maastricht met één extra fte BOA in 2025, specifiek gericht op jeugd en aanpak van sociale overlast.
- Aanstelling van een Coördinerende Jeugdboa in 2025 binnen het programma 'Preventie met Gezag', voor een gecoördineerde aanpak.

Expertise en Controle Alcoholwet:

- Vanaf 2025 zullen meerdere BOA's van de gemeente Maastricht de basistraining Alcoholwet volgen om hun handhavingsrol te versterken.
- Na deze training worden maandelijks structurele controles uitgevoerd op de verkoop van alcohol (o.a. 'vertrekkers' beleid) en het gebruik van alcohol door minderjarigen, met name tijdens drukke dagen en evenementen.
- De samenwerking met ATOM en de controle op NIX18-stickers door Thor-BOA's wordt actief voortgezet en benut in de handhavingsstrategie.

Meerwaarde voor lokale Invulling: Deze maatregelen zijn essentieel voor de lokale context van Maastricht. Door de extra jeugd-BOA capaciteit en de focus op de Alcoholwet wordt direct ingespeeld op de specifieke dynamiek van de stad, met haar grote studentenpopulatie en levendige uitgaansleven. De versterking van kennis en de gerichte controles zorgen voor een effectievere aanpak van alcoholgerelateerde overlast en naleving onder jongeren, wat bijdraagt aan een veiligere en leefbaardere Maastricht. De aanpak sluit aan bij de regionale kaders en RIVM-pijlers, maar biedt een op maat gemaakte lokale invulling voor de uitdagingen in Maastricht.

Evaluatie: De effectiviteit van de handhavingswerkzaamheden wordt meetbaar gemaakt door:

- **Monitoringsrapportages** van het aantal uitgevoerde controles en acties door BOA's (periodiek).
- **Analyse van nalevingsonderzoek** met betrekking tot de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop.

Deze evaluatiegegevens zullen aantonen in hoeverre de naleving van regelgeving in Maastricht is verbeterd en wat de meerwaarde van deze gerichte lokale inzet is voor het algehele preventie- en handhavingsbeleid.

³ D66. (2025). *Motie D66 - Sancties niet naleven leeftijdsgrens*. Opgevraagd van <https://maastricht.parlaeus.nl/>.